

ETHEM BARAN • Döngel Dünya

ETHEM BARAN 1962'de Yozgat'ta doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Yozgat'ta tamamladı. 1983'te Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümünden mezun oldu. Çeşitli dergilerde öykü, deneme ve eleştiri yazıları yayımlandı. İlk öykü kitabı *Sonrası Ayrılık* 1991'de çıktı. Onu 1994'te yayımlanan *Kurutulmuş Gül Mevsimi* izledi. *Dönüştürsüz Yolculuklar Kitabı* (2005 Yunus Nadi Öykü Ödülü), *Unuttuğum Bütün Akşamlar* (2005), *Bozkırın Uzak Bahçeleri* (2006), *Evlerimiz Poyraza Bakar* (2009), *Bulut Bulut Üstüne* (2011), *Zira* (2015) adlı öykü kitapları ile *Yarım* (2008) ve *Emanet Gölgeler Defteri* (2013) adlı romanları vardır.

İletişim Yayınları 2786 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 482

ISBN-13: 978-975-05-2703-6

© 2019 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2019, İstanbul

EDİTÖR Duygu Çayırıcıoğlu

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ETHEM BARAN

Döngel Dünya

İÇİNDEKİLER

<i>Döngel Dünya</i>	7
<i>Yabandan Gel Yabandan</i>	15
<i>Göğün Yenisi</i>	23
<i>Kuşlar</i>	31
<i>Kar Yanığı</i>	39
<i>Alamadım Eyvah</i>	45
<i>Babam Terzi Ben Çocuk</i>	51
<i>Radarcı Raci</i>	59
<i>Hacı Laklak</i>	69
<i>Denizdeki Köşk</i>	73
<i>Cıncık Oğlan</i>	79
<i>Pis Yağmur</i>	85
<i>Üç İyidir</i>	91
<i>Essahtan Değil</i>	103
<i>Yamaçta Yağmur Var</i>	109

Döngel Dünya

Derken, bahar geldi.

Çoktan ölmüş annesini her gün dışarı çıkarmaya, kısa sürmüş bir yağmurun ıslak gökyüzü parçacıkları bırakıp gittiği komşu avlularından, uzak hatıraların solgun fotoğraflarına benzeyen kederli akraba evlerine, sokaklarında kimselerin görünmediği o mahalleden, تنها gölgelerin uyukladığı şu mahalleye, mahmur bir sessizliğin cınladığı o dükkândan, beklemekten eskimiş bu dükkâna, çarşı pazar gezdirmeye başladı Zekeriya. Artık öbür dünyada yaşayan ama kendini hâlâ burada zanneden annesini tekerlekli sandalyesine bindiriyor, kahvaltısı sırasında belirledikleri adreslere doğru yola çıkıyorlardı.

Zekeriya kahvaltısı masasını toplarken Afiye tekerlekli sandalyesini pencereye doğru sürdü. Pencere köpük köpük çiçek açmıştı. Kayısı ve erik ağaçları, üzerlerine kar yağmış da ürperen dallarında öylece uyuyakalmış gibi ılık, pembebeyaz bir rüyayı sürdürüyordu hâlâ.

“Beni Iraz’a götür bugün, kaç zamandır görmedim, hasta diyorlardı en son,” dedi oğluna. Sesi, bahar dallarının kıpır-

tıslığına inat, çın çın ötmeye hazır bir canlılıktaydı. Elinde çaydanlıkla mutfak kapısının eşliğinde durdu Zekeriya. Daha bu sabah takma dişlerini nereye sakladığını unutup iki saat boyunca aratan bu kadın mıydı? Çalınmasından korktuğu için her şeyini saklıyor, sonra da bulamıyordu. Sesi de saklanıyordu o sırada bir yerlere. Ama şimdi bu ses, arkadaşlarıyla buluşmaya giden heyecanlı, hevesli bir genç kız sesiydi.

“İraz kim anne, nerede oturuyor?”

Sesinin açtığı boşlukta döndü Afiye, hem de ne döndü. Şimdi gözlerinde de aynı hevesli kızın gözleri, aynı parıltı...

“Dayıngilin mahallede oturuyor ya oğlum! Sen emsal kızı vardı, Nurdane, bildin mi?”

Nereden bilecekti Zekeriya, liseyi bitirince kasabadan ayrılmış, bayramlar dışında pek yolu düşmemişti buralara. Her geldiğinde tanıdıklarının daha da azaldığını fark ederek geçmişti yıllar. Babası ölünce emekli olmuş, karısından ayrıldıktan sonra tek başına yaşadığı evi kapatıp annesinin yanına, çocukluk ve gençliğinin karanlığına yerleşmişti. Eser-tepe'deki benzinlikte yağcı olarak bir ömür tüketen babası Numan'ın her akşam yağ kokularıyla birlikte getirdiği hoyrat rüzgâr esmiyordu artık bu evde, ama kocasının ölümünü bir türlü hazmedemeyen annesinin, unutmakla hafızanın derinlerine bir kuyuya iner gibi dalıp gitmeleri arasında geride bıraktığı rüzgâr hiç dinmiyordu. “Ben ondan önce öleyim de bir başına kalsın, sürüm sürüm sürünsün,” diye ettiği dualar kabul olmamış, adamcağız pat diye gitmişti. Afiye de hemen her gün Numan ve diğer ölülerin peşinden gidiyor, yeni baştan doğuyor, çocuk oluyordu; sonra bakmışsın ki henüz oyun çağında bir kızken adı geline çıkmış ve kiskançlıktan gözü dönen Numan tarafından eve hapsedilmiş, bırak dışarı çıkmayı, perdeyi aralaması bile akşamları yenen dayakla sonlanmış. Afiye çocukluktan anneliğe, ninelikten dulluğa kimi zaman susup yutkunarak, kimi zaman da o ku-

rumuş göz pınarlarından nasıl düştüğü anlaşılmayan göz-yaşlarını yemenisinin ucuna emdirerek kendi sesinin içinde dolaşıp dururken, tekerlekli sandalyesinin üzerinde, daracık odaya sığdırdığı dünyayı seyre koyulmuştu. Bazen bir iç çekiş, bazen de bitip tükenmek bilmeyen bir suskunluktan artık Afiye. Derken Azrail'i evin çevresinde dolaşırken görmeye başladı. Ölmeden önce komşularıyla, uzak yakın akrabalarla ve şu yalan dünyayla vedalaşmak istedi işte o zaman. Belki de ne kadar çok gezerse, canını almaya gelen Azrail'in onu evde bulamayacağını, hatta zamanla unutacağını düşündü, kim bilir.

“Kocasından boşandı. Onun da iki çocuğu var senin gibi...”

Tekerlekli sandalyesinden kalkmış da çoktan dış kapıya varmıştı sanki. Ağaçların ağartısına karışmışçasına uzaktan, belli belirsiz gülümsüyormuş da, bir yandan da hayal meyal hatırlanan bir rüyanın içinden konuşuyormuş gibi geldi Zekeriya'ya ve Zekeriya bir an ne diyeceğini bilemedi. Elindeki çaydanlığı mutfak tezgâhına, bulaşıkların yanına bıraktı. Hâlâ kışın kasvetli soğuğu vardı mutfakta; bulaşıklar yıkanacak, akşama yemek yapılacak, sonra yine bulaşık...

Eşikte bekleyen Afiye, çiçeklerin süzdüğü bahar ışığında uzun bir aradan sonra yeniden hatırlanan kendine özgü bir zamanı yaşıyormuş gibi huzurlu görünüyordu. Numan'dan önce ölmeyi başaramayınca yüzüne bile bakmak istemediği ölümle dost olmuş, onunla şaka yapmaya, birlikte öbür dünyaya gidip gelmeye başlamıştı. Zekeriya bile annesinin hangi dünyada olduğunu karıştırıyordu artık, uykudayken öldüğünü sanıp telaşlanıyor, uyanırken burada mı orada mı emin olamıyordu. Ölüm sayesinde hayatına canlılık gelmişti Afiye'nin. Madem Numan ölümün kucağına yuvarlanıp gitmişti, o da hayatta kalma süresini kimseye fark ettirmeden uzatabildiği kadar uzatacağı. Ölüncü buraları, hayatı birlikte yaşadığı insanları unutmak istemiyordu. O unutursa, bu

insanlar da onu unutacaklardı. Zihnini ne kadar çok anıyla doldurursa öbür tarafta –belki de onlarla aynı anda– tüm yaşadıklarını hatırlayacağını, canının sıkılmayacağını düşünüyordu. Böylece öbür dünyada da bu dünyadaymış gibi olacaktı.

Durup dururken, “Gülümser Teyzene götür beni,” diyordu sözgelimi.

O kimdi, nerede oturuyordu?

“Hani pırtıcı Battal vardı ya, Ramazan Kâhya’nın dünürü, işte onun karısı, Yeşilçayır Mahallesi’nde.”

“Anne, orası dünyanın öbür ucu...”

“İyi ya, ben de oraya gitmek istiyorum işte.”

Zekeriya, önceleri annesinin karşısına oturup kasabayı, mahalleyi anlatıyordu uzun uzun. Bir süre sonra baktı ki anlattıkları şimdinin kasabası değil, çoğu ilk gençlik yıllarında kalmış ve yarım yamalak hatırladığı anılarla, annesinin hoşuna gideceğini düşünerek uydurduğu bölük pörçük birtakım hikâyelerden ibaretti. Çarşıya gidip geliyorken adımladığı ıssız sokakların, selam verebileceği üç beş kişiyi ancak bulabileceği dükkânlarla, bardakları iyice küçülmüş suskun kahvelerin anlatılacak hikâyeleri kalmamıştı. Evleri ya da dükkânlarında televizyon ve cep telefonlarının genişlettiği başka bir dünyaya taşınmıştı herkes. Bir süre sonra ikisi de sıkıldı. Annesi öyle sorular soruyor, öyle ayrıntılar istiyordu ki, Zekeriya zihnini onca yoklamasına rağmen bu sorulara cevap bulamıyor, bulduklarıysa annesine yetmiyordu. Böylece tekerlekli sandalye almaya karar verdi Zekeriya.

İşte şimdi annesi tekerlekli sandalyesine çoktan kurulmuş, eski günlere gitmek için heyecanla bekliyordu.

Karşı mahalledeymiş İraz. Karşı mahalle yokuş... Yol gözünde büyüdü Zekeriya’nın, ama annesi ne zaman bir şey istese, bunun belki de son dileği olduğunu düşünerek mutlaka yerine getirmekten başka çaresinin olmadığını düşün-